

1-én 3333.
 miniszteri ren-
 óvadékképes
 kezéhez le-
 X t. ez. 170
 utpénznek a
 zéséről kiállí-
 tást átszolgál-
 n, a kir. járás-
 óságnál 1887.
 án.
 Deák
 kir. aljásbíró.
 andor
 észtő
 2084. számu
 emű: A. Stra-
 colaus Amati
 sa a legújabb
 ón eszközöl-
 dás.
 közt elterülő
 Néh. Fényes
 minyegy 100
 minőségű bir-
 hadházon a
 lyó évi De-
 t 10 órakor
 t venni szán-
 a kikiáltási
 lhozni szíves-
 zólások alól-
 agymádtalva.
 Endre
 izott.

Legnagyobb sarkó-raktár

Szerkesztőség és kiadó hivatal

Széchenyi utca SIMON-ház Kunz József ur
 kereskedésével szemben.

HIRDETÉNYEK.

Hirdetési pénzek és a kiadás körüli pausz...
 valamint a lap szelemi részét illető
 minden közzelmenyek ideintéendők.

Hírmegjelölés levelek csak ismert kezűkről
 fogadhatunk el.

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TARSADALMI és KÖZGAZDASÁGI LAP.

A SZABADELVU PART KÖZLÖNYE.

Megjelen naponként, a vasárnap és péntek kivételével.

Előfizetési ár:

Helyben hához hordva vagy vidékre postán
 küldve:

Egész évre	10 frt — kr.
Félévre	5 frt — kr.
Negyedévre	2 frt 50 kr.
Egy hóra	1 frt — kr.

Hirdetési díj:

Öt-hasábszoros egyszeri beiktatásért 5kr
 Bélyegdíj minden hirdetésért kb. 30 kr
 Nyitótér 4 hasábszoros beiktatásért 20 kr.
 Hirdetést vagy reklámot magában foglaló
 újdonság sora 50 krajczár.

XIV. évfolyam 1887.

Debreczen. Szombat, Deczember 3.

236. szám.

A hazafiság ez újabb adója!

(T.) Nincs párja az ellenzéki kisegységnek!
 Ez mondhat bármily vadat, még is ha-
 zát ment vele, a kormány tehát bármily
 honnontó javaslatot, még is a hazát és
 az adózó népet hozza veszelvénybe: már
 mint a trafikálással. Mert ez járja most.
 Sok ember azt mondja: inkább megtudna
 válni a feleségtől, mint attól a dohány-
 tól, a melyik szűz. Meghosszútk, csak hogy
 az asszony is mondhatna erre valamit, a
 mi nem válnék a férjem uram dicsőségé-
 re, bármily kitartó hűséget tanúsítson a
 szűz dohány iránt, a mi tulajdonképen til-
 tott viszony, s kivált a meglett, gondol-
 zó embereknek nem áll jól, akik tudhat-
 nák: mi az igazi honszeretet? Azoknak
 nem áll jól, akik a hazaszeretetet hirdetik
 a szájjukkal, és a szűz dohányért éreznek
 a szívökkel, be lévén az bizonyítva
 „schwarz auf weiß“, hogy a mai körülmé-
 nyek közt: választani kell a kettő köz-
 zül. A minthogy két kakas egy portán,
 két asszony egy konyhán meg nem fér,
 úgy nem illik össze mai napság a haza-
 szeretet meg a szűz dohány, mert akar
 az egyikről, akar a másiktól, de annyi
 bizonyos, hogy valamelyiktől meg kell
 válnunk!

Tessék lamentálni, azt szabad; tes-
 sék bucsorát tartani, azt is szabad;
 tessék siránkozni, jajveszékkelni, az érze-
 keny jeleneteket nem tilthatja meg senki
 fia, de az elválásnak meg kell lenni:
 mert a haza mindenek előtt! Ha a hu-
 szár meg a baka eltud menni a háboruba
 a szeretője nélkül és bele tud nézni a
 halál szemébe a Mariska szeméi helyett,
 — ami ismét csak nem valami finom
 csere — ha eltud válni az édes anyjától
 meg az édes apjától; ha az édes apa
 meg az édes anya eltud válni a gyerme-
 kétől, a ki szívéhez van növe és mikor
 leszakad, a szívből is kiszakít egy dar-
 abot; aztán elviszi életét a csatamezőre,
 ami a legkitünőbb pipa dohányynál is sok-

kal drágább, még is ott hagyja, ha ugy-
 kívánja a hadisten: hát nagyobb fájdá-
 lom lenne az elválás attól a dohánytól,
 ami még csak nem is igaz jószág? Hát
 nagyobb áldozatot hozunk vele a hazának
 mintha saját, vagy gyermekünk életét
 áldozzuk fel? Mert erről a nagy sírás
 rivásról, a hajunk tépéséről és kordász-
 kodásról azt kell hinnünk: holott magyar
 szűz dohányt sem német, sem franciaia,
 sem olasz, sem angol sítb. nem szivott
 soha, azért Istennek hála, mégis meg van
 valahogy. S ellenzékünk annak a sorsát
 irigyli olyan nagyon... Ezek a nemze-
 tek pedig azt bizonyítják, hogy szűz do-
 hány nélkül is meglehet élni!

Mert hogy az a pénz, ami a dohány-
 csempészet megakadályozása következté-
 ben be fog folyni, olyan szükséges az
 országnak mint egy harapás kenyér, azt
 az ellenzék is elismeri. De ő mást pro-
 ponál. Azt proponálja hogy vessék ki azt
 a jövedelmet adóba. Aki dohányt termel,
 fizessen egy hold után 40—50 forint adót
 (Lásd az „Egyetértés“ 329-dik számát)
 és legyen a dohányárulás szabad.

Ugyan kérdezze meg az ellenzék a
 termelőket, belemernének-e menni 40—50
 forint adóba, ha más részről a mindenha-
 tóval is nem köthetnének „kontraktust“?
 Ha pedig bele mennének, hát nem mon-
 dom én hogy egyes vidékek nem tudnák
 értékesíteni a jó dohányt, — de
 ezek a vidékek el is ölnék a
 többlet, és a mit most az állam monopoli-
 zál, azt egyes vidékek monopolizálnák,
 a többinek pedig nem lenne vevője ha
 csak potyan nem, és akkor meg honnan
 kerülne ki a rettentő adó?

Szóval, édes uraim, ha elismerjük,
 hogy az a pénz csakugyan kell; hogy
 az állam pénzügyeinek rendezése nem
 csak állami, de nemzeti életkérdés is, és
 hogy a hazáért nem lehet mindig hábo-
 ruba menni, vagy a más gyermekét kül-
 deni magunk helyett, hanem az áldozat-

nak más féle nemei is vannak, —
 akkor ne áruljuk el magunkat a nagy-
 jajgatással olyan egyszerre:
 hogy bizony a hazaszeretet is csak ugy-
 ér valamit, ha könnyen megy és semmi-
 jébe nem kerül a hazáinak, már t. i. a
 szájhősnek, a ki csak lármájával és szó-
 val akarván lenni kötelességét.

Ha Európa többi nemzetei megtud-
 nak élni szűz dohány nélkül, mi is meg
 élhetünk; ha a kormánypartii hazafi le-
 tud mondani róla, bizony az ellenzéki is
 lemondhat, mert ha le nem mond önkény-
 le, kell mondania kényszerülve és még
 csak az a vigasztalása sem marad: Hogy
 önként hozta meg a hazának ez ál-
 dozatot

A franciaországi válság.

Franciaország, úgy látszik, nagy za-
 varok, talán egy új forradalom küszöbén áll.
 Pénteken várták, Grévy lemondásának hiva-
 talos kijelentését s a kongresszus összejövetelét
 mely az új elnököt megválaszolja. Ekkor egy-
 szerre váratlanul a csütörtöki minisztertanács-
 ban kijelentette Grévy, hogy nem fog lekö-
 szönni.

Erre nézve Andrieux, Languerre és
 Rochefort tanácsát követték. A minisztertanács
 előtt Grévy közölte Rochefort tal elhatározá-
 sát, azt mondván neki, hogy véleménye sze-
 rint a helyzet, előnyére változott meg; s így
 hiszi, kötelessége barátai óhajátának engedni
 és maradni.

A képviselőház és a senátus lázas izga-
 tottsággal fogadták ezt a hírt. Rouvier mi-
 niszterelnök halálsápadtan lépett az emel-
 vényre s az izgatottságtól alig birt szólni.
 Kijelentette, hogy a köztársaság elnöke meg-
 változtatván lemondási szándékát, a miniszte-
 rium újra beadta lemondását.

A mi Rouvier e nyilatkozata után kö-
 vetkezett, az már nem vita, hanem oly vad
 mozgalmak jelenet volt, a minőt a kamarában
 már rég nem láttak. A képviselők össze-
 vissza kiabáltak. A bódító nagy zaj miatt,
 a melyet az elnök lecsendesíteni nem tudott
 csak néha néha volt egy-egy szó érthető. A
 radikálisokat valóságos düh fogta el, mert
 Clémenceau még délelőtt azt a tudósítást
 kapta, hogy Grévy bizonyosan visszalép.

A kamara erre esti hat óráig felfüggesz-
 tette üléseit, megbizva a minisztereket, hogy
 értesítsék arról a köztársaság elnökét.

A míg a kamarában e jelenetek tör-
 ténnek, addig a Bourbon-palota előtt Páris
 utcái oly képet öltöttek, a mely megfelelt a
 mai nap jellegének. Grévy szándékának meg-
 változásáról szóló meglepő hír óriási hatást
 keltett. A Quai d'Orsay-n, valamint a Con-
 corde hídon egybegyűlt sokaság megmozdult
 és tolongani kezdett a Bourbon palota felé s
 a rendőrség a tömeget csak nagy nehezen
 tudta visszatartani. A kivonult lovasságnak
 azonban még kellett közbelépnie. Mintegy
 háromezeren lehetett együtt, de azért mindig
 újabb és újabb csapatok érkeztek. Ez alatt
 Louise Michel jelenik meg a téren. A tömeg
 kezdi a marszállást énekelni és aztán össze
 vissza hangzanak az üvöltések: A bas Grévy!
 A bas Ferry! Vive Grévy! Vive Boulanger!
 Nem sokára azután Derouléde érkezett meg.
 Mivel Grévy mellett emelt szót, gunykiáltás-
 sal fogadta a tömeg. — Mindamellett beszé-
 det intézett a néphez; de szavait félbesza-
 kítják kiabálásokkal: „A bas Grévy!
 A bas Ferry!“ — Derouléde min-
 denek dacára folytatni akarta beszédét,
 de a felbuzult nép közül néhányan re-
 rohantak és azt hangoztatták: a „vize“ és
 ezzel a Szajna partjára akarták vonzolni.
 Csak a rendőrség gátolta meg a nép dühön-
 gését. Derouléde arra kérte a rendőrséget,
 hogy a kamara palotája elé vezessék, mert a
 folyásra akar jutni. Kivánságának nem le-
 hetett eleget tenni, mert a tömeg a másik ol-
 dalon akart törni a palotába. Nagynehe-
 zen bírták csak a belső bejáratot elzárni.

Derouléde mikor bejutott a kamara elő-
 csarnokába, ott izgatott beszédet tartott mon-
 dván hogy ha a kamara Grévy-t megbuktatja,
 akkor a nép a Bourbon palotát fogja megost-
 romolni.

Rouvier miniszterelnök ezalatt vissza-
 tért az Elysée palotába Grévyhez. Rouvier be-
 szelgetése Grévyvel rövid ideig tartott. A
 miniszterelnök tudatta a köztársaság elnöké-
 vel a kamara ülésének felfüggesztését s a
 felfüggesztését okát, s elmondta, hogy ő is
 leköszöntnek tekintni magát, nincs köztük
 többi nemmi beszélmi való.

Kijelentette aztán, hogy üzenet útján
 fogja az országgal tudatni elhatározását, a
 mit Rouvier a képviselő kamara és a sená-
 tus esti ülésén bejelentett, kérve, hogy na-
 polják el az üléseket másnapig.

A „Debreczeni Ellenőr“ tárczája.

MILIKÉ.

— Eredeti elbeszélés. —

Írta: Vértessy Arnold.

(Fol. tartás).

S minthogy a jó ember már nem bízik,
 hogy annyi öt forintot kapjon a saját szakál-
 lára; hát segítségül veszi bozzá a leánya ne-
 vét. Milike tisztelteti szépen a doktor urat.
 Milikének nagy szüksége volna egy pár fo-
 rintra, ruhára; nem maradnak adások, vissza
 adják becsülettel.

A fiatal doktor kezével int, hogy ne
 fárasszák magukat. Most már tudja hogy há-
 nyadán van velők; apa, anya, leány, mind
 egy huron pendül. Kolduló szemét szépség,
 a kik kivették rá a halót; jó lesz ovakod-
 ni tőlük.

Négy nap egymásután hiába várták es-
 ténként a doktor urat ott hátul az udvarban
 hogy szokása szerint beszél egy pár szóra.
 De mikor ötödik este hazatért s Milikével
 épen a kapuban találkoztak, nem állhatta
 meg, hogy nyájasan ne köszöntse s beszédbe
 ne ereszkedjék vele.

Még soha oly kedvesnek, oly kívánatos-
 nak, olyan igazán esőkolni való kis jószágnak
 nem tűnt föl a leány, mint épen ez este. A
 fiatal orvos szinte meglepetve nézte egy da-
 rabig. A leánynak az utcai lámpától félig
 megvilágított arca teltebbnek érettebbnek
 látszott, vállai gömbölyűbbeknek, egész alka-
 ta kifejtettebbnek. — Gyermekded, félénk
 nagy szeméi is másformáknak látszottak,
 mint egyébkor; ragyogóbbaknak, merészeb-
 beknek.

Nem húzódozott, mikor a fiatal orvos
 meg fogta kezét s Milike Irmének úgy rém-
 lett, mintha gyöngéden viszonzná is kéz-
 szorítását.

— Oh! — ez már tapasztaltabb az

ilyen dolgokban, mintsem hittem, — gon-
 dolta a fiatal ember s eszébe jutottak a
 kölesönkért és még kölesönkérendő öt fo-
 rintosok.

De e pillanatban oly ellenállhatatlan va-
 rázst gyakorolt rá a leány, hogy nem so-
 kat törődött azzal, mibe kerül ez az ismer-
 retesség. Végre fölpezsdült s égett a vágy-
 tól, hogy karjai közé szoríthassa a szép
 leányt.

Maga sem tudja, hogyan történt, hogy
 mialatt alább sülyedt becsületében a leány,
 mégis hevesebb lángra lobbantotta szívét.

A kapuból bementem az udvarra. Egy
 pillanatig habozva állt meg a fiatal doktor:
 nem volna okosabb abba hagyni ezt a dol-
 got? Hanem hevesen liktető vére előre haj-
 totta. Miért haboznék? A lelkiismeret? Bo-
 londság. Ha te nem, hát más; az ilyen leány-
 nak ugy is az a sorsa. Az apja eladja, az
 anyja nem bánja, talán a lány maga sem kí-
 ván egyebet.

A házasternő az udvarban gunyosan
 mosolyogva kíván jó estét. A szemtelen! —
 Mintha ő is nevétségesnek tartaná, hogy ilyen
 leánynyal valaki oly sokat czeremóniázzék,
 mint a doktor ur.

Igazán nevetni való. A fiatal orvos
 bosszusan harapdálta ajkait, szégyenli gyön-
 geségét. De ma végét veti ennek a komédiá-
 nak. Az apa a vén korhely szokás szerint
 nincs otthon; az anyjának szokás szerint va-
 lami sürgős dolga akad s átmegy tereléselni
 az özevgy szitakötőnéhez:

— Már bizonyos, lelkem, hogy nemso-
 kára megkértem a Milikét.

— A jó asszony egészen elérzékenyül s
 szeméit törülgeti. A szitakötőde azt hiszi,
 hogy megbolondult.

Azalatt mulatnak a fiatalok. Vagy lega-
 lább mulatnának. A leány kibontja a cso-
 magot, melyet hozott s a varrógéphez ül
 dolgozni. Az orvos oda ül melléje, egészen
 közel hozzá s egy darabig szóltalanul nézi.

Szeméi végig siklanak a leányon, te-
 lőtől talpig, a sűrű gesztenyészín hajtól
 kezdve, melynek tömött fürteit alig bírja
 összetartani egy rezes ezírfazat olesó kis
 féső. Aztán a féldalt fordult arez finom, üde
 vonásain, a gyönyörű nyakon, — a mely
 elcsábítóan fehérlik a lámpa világánál, a
 domborodni kezdő mellen, a gömbölyded vál-
 lakon, a karokon, melyeket meztelen hagy a
 könyökig érő nyári ruha; a lábaeskn, mely
 a gépet nyomogatója s mely az óeska cipő-
 ben is oly kiesinek és oly csinos idomnak
 látszik.

Ugyan hol termett ez a szép leány ezen
 a szemétdombon? A fiatal ember csaknem el-
 kábul, a mint sokáig nézi. Érti, hogyan töl-
 dul agyába a vér, valami ezikkázik egész
 testében, melle kitágul, torka kiszárad, léleg-
 zete nehezebbé válik.

A leány esodálkozva emeli föl fejét: a
 doktor ur máskor oly beszédes szokott lenni,
 miért hallgat most? De a mint a fiatal em-
 bernek lángoló arczába, villogó szeméibe te-
 kint, megijed és újra lehajol arczkájára.

Az orvos elveszi kezéből a varrást.

— De nagyon sürgős ám, — szól a
 leány.

S mosolyogni próbál, ámbar kimondha-
 tatlan félelem szorongatja keblét. Szíve oly
 hevesen dobog, hogy majd szét pattan.

Egy perozig némán ülnek így, a nélkül
 hogy akár az egyik, akár a másik egyetlen
 szót is kiejtené. Az ifjú lángoló szeméi reá
 tapadnak a leányra s az reszkette s üti le
 szeméit, mialatt lassan odább vonja székét.

— Miért ha-odlik el tőlem? — kérdezi
 az ifju s már abban a pillanatban körül kapja
 két kezével a leány derekát.

Magához szorítja, forró esőkökkel bo-
 ritja arczát, szeméit, ajkait.

— Edesem, kedvesem! — susogja hi-
 zelgeve.

De a leány nem viszonzja sem a eső-
 kot, sem az édes szavakat, csak bágyadtan

reszkette igyekszik kibontakozni az ölelő ka-
 rok közül. Karjai mereven hanyatlanak le, ar-
 czáról eltűnik az élet pirossága, szeméi le-
 csukódnak.

— Edesem, angyalom! — esőkolgatja
 az ifju s még szorosabban vonja magához.

A leány fölébred kabultságából, kinyitja
 szeméit, melyekben ijedség tükröződik, oly
 rettenetes ijedség, hogy az ifju maga is
 megdöbbenve boccsátja ki őt karjai közül.

A leány a sarokba húzódt s zokogva
 takarta el arczát.

A fiatal orvos zavartan, háborgó indu-
 latok közt, szóltan maradt helyén.

Szíve égett a vágytól, vére hevesen
 liktetett, a gyönyör, melyet imént érzett, mi-
 dön karjai közé szoritotta a szép leányt, egész
 lényét fölzaklattá; de a mint így látta maga
 előtt a szép fiatal leányt sírva, a szánalom
 érzete nyomult előtérbe szívében. Ugy érezte
 mintha mélyen megbántotta volna a leányt s
 mintha eső, boccsanatkérő alázattal kellene
 most hozzá közelednie.

De aztán eszébe jutottak a kölesönkért
 öt forintok, tíz forintok s bosszuság szállta
 meg saját gyöngesége miatt.

Micsoda nevétséges érzékenykedés ez?
 Hát nem látja, hogy ez az egész csak komé-
 dia? A leány drágán akarja eladni magát.

Ez a gondolat egyszerre lehitte véréit,
 a szenvedély forró láza elpárologott agyából
 s már valami csipős sző levegőt ajkán, mi-
 kor épen benézett a gondos anya, ki az özevgy
 szitakötőnéből visszaczanmogott, mert hátha
 mégis szükség lesz rá itthon, ha a doktor ur
 csakugyan megkéri ma a Milike kezét.

Meglepetve állt meg az ajtóban a mü-
 velt anya, a ki sehogy s nem tudja megérteni,
 hogy mi dolog ez? A doktor ur ingerült,
 lángoló arczával a szoba egyik végén, a leány
 sírva a másik sarokban. Talán összekocczan-
 tak a fiatalok.

(Folyt. köv.)

Minnek utána Rouvier a minisztertanácsban, mely a kamara második ülése után az elcséji palotában tartatott, a kamara szavazatának jelentőségét kifejtette volt, Grévy elnök, mielőtt nyilatkoznék, a minisztereket egyenként megkérdezte véleményük iránt. Valamennyi miniszter egyetértően kijelentette, hogy szerintük a köztársaság elnökének visszalépése haladéktalanul szükséges. Grévy megjegyezte, hogy nem ő, hanem a kamara az, mely a jelenlegi helyzetet teremtette, a kamara viselje tehát a felelősséget is az utókor előtt. Azután megvitatták a parlamentben teendő nyilatkozat szövegét. Grévy felkérte Rouviert, hogy az emelvényen a „demissio” kifejezést ne használja; mint hogy ez alkotmányellenes volna. Minthogy a kongressusnak közvetlenül azután kell egybegyűlnie, hogy az elnök lemondását beadta, a lemondás csak holnap fog notifikáltni. Az elnök felhatalmazta azonban a minisztereket, hogy a képviselőkkel való megbeszélésükben kijelentsék, hogy elhatározta magát és hogy ez elhatározása, a kamara és senatus mai szavazatával szemben, visszavonhatatlan.

Az est igen izgalmasan folyt le. A boulevardokon és az elcséji palota előtt sűrű csoportok alakultak, de a rendőrség szétgarrasztotta. Körülbelül 28 egyént tartóztattak le.

Országgyűlés.

Budapest, december 2.

A képviselőház mai ülésén egész sorát a javaslatoknak tárgyalta le. Első sorban tárgyalta a magyar horvát-szlavon-dalmatörzsi pénzügyi egyezmény meghosszabbításáról szóló javaslatot, melyet Hegedűs Sándor előadó rövid indoklására minden vita és változtatás nélkül elfogadott a képviselőház. — Ugyancsak vita és változtatás nélkül fogadta el a ház Tiszta Kálmán miniszterelnök indítványát — a magyar-horvát-szlavon-dalmatörzsi pénzügyi rendezésre választandó országos küldöttség megalakítására nézve. Ezután harmadszori felolvasásban fogadták el az edemityi javaslatot.

Végül következett a dohánygyárak javaslatainak részletes tárgyalása és befejezése. E javaslat tárgyalása ma is szakszerű és lelkiismeretes munkásságot volt, mint az előző szakaszok, s abban részt vettek Tiszta Kálmán, Népellen Ferenecz, Hegedűs Sándor, Domahidy István, Almásy Sándor, Polonyi Géza, míg aztán a 21-ik számon Komlósi Ferencz, jónak nem látta itt egy kis antisemita bevezetést provokálni, a mivel két eredményt tényleg elért, bárha ezekre, valószínűleg nem nagyon vágyott is. Először azt, hogy az egész ház ritka egyetértséssel kiközösítette, másodszor azt, hogy Hegedűs Sándor elnök helyeslést között kijelentette, hogy módosítványának — mert ilyen nem érhető el — indoklására reflektálni nem érdemes. Ettől fogva azonban némi ingerültség támadt a tárgyalásban, mely sajnos módon elterelte kis ideig a képviselőket attól a higgadt szakszerűségtől.

Városunk szépítésének kérdéséhez.

VI.

(B.) A nagyvárosi jelleg hiánya semmiben sem tűnik úgy fel, mint a bérlakások hiányában. Nincsen olyan övezetnél több lakossal bíró város, — talán sehol a világon, — a hol oly kevés bérlakás volna mint Debreczenben s ennek aztán az a természetes következménye, hogy a bérlakások rendkívül drágák.

Budapest köztudomás szerint nagyon drága város, de azért a lakások aránylag olcsóbbak mint Debreczenben. Különösen drágák itt a kisebb lakások, a hivatalnokok és iparosok és munkások lakásai, mert míg Budapest most már 1—300 forintért a kisebb jövedelemmel bíró család kényelmes, szép egészségesebb lakást könnyen szerezhet, addig ez Debreczenben — igen gyakran a lehetetlenségek közé tartozik. Pedig itt is lehetne a bajon segíteni nagyon könnyen, és épen olyan eszközökkel mint Budapestben. Itt van a debreczeni kölesönös segélyző egylet mint szövetséget, — mely tagjai számára szívesen nyújtana házipénzt kölcsön.

Azt hiszem a neves városi hatóság szíves készséggel előmozdítaná azt, hogy kisebb nagyobb házcsoportok, majd idővel egész új városrészeket keletkeznek akár a homokkertben a dohánygyár közelében, akár pedig a Vén és új kertben, a kiépítendő hatvan utcái közötti vasút végpontja közelében. Mindkét terület ma a gótsók tulajdonosa lévén, kisebb nagyobb parcellákat építkezésre könnyen lehetne szerezni. Már most ha egy-egy ház helyre 500 öf területet veszünk számításként, annak megszerzési ára a legmagasabb árakat véve alapul több nem lehet 200 forintnál. Egy e sorral fedett két szoba, előszoba, s minden hozzátartozó külső helyiséggel bíró lakás építése 1000 forintból kiállítható egy oly minden kényelmekkel megfellelő egészségesebb lakás, a milyent a városban a Kádás utcán vagy Kis új utcán elkérnek évi bér fejében 150—200 forintot, tehát sokkal többet, mint a mennyi a házipénzt kölcsönnek kamatja a rövid időre számított törlesztéssel együtt.

Mert ha az építendő hivatalnok, iparos vagy munkás az 1200 forintos házipénzt költségeihez csak 300 forinttal is tud járulni, csupán 900 forintos kölcsönt kell törlesztenie, már pedig ennek a törlesztésére elegendő, ha hetenként 2—3 forint befizetéssel tagyává lesz a kölcsönös segélyző egyletnek. Nem fizet többet, mint a mennyit most a lak bér fejében elkelt fizetni s 6 év múlva van egy szép tehermentes új háza, melytől még néhány éven keresztül adót sem kell fizetnie.

Száz meg száz család szerezhet így magának könnyű szerrel házat; megszűnik a lakás hiány; a város épül és emelkedik; a kölcsönös segélyző egylet pedig — mely fenn állásának pár éve óta is oly idővös hatásának bizonyult — ezzel egy újabb jelét fogja adni közhatalom voltának.

Tudom, sokan fogják tenni azt az ellenzetést, hogy városunknak nem terjeszkedni, hanem emelkedni kellene a magasságba; nem apró olcsó házakat kellene építeni, hanem a piacra meg a czepléd utcáira kéthárom emeletes díszes házakat. Tagadhatatlan, hogy az ilyenül építkezés sokkal jobban emelne a várost, de hát az olcsó lakások építése nem akadályozza az emeletes házak építését, és sokkal könnyebben lehet száz kis házat felépíteni, mint egy három emeletes házat. A városnak kiterjesztése pedig egyáltalában nem szolgál akadályul arra nézve, hogy a főbb utcák házai a magasságban is emelkedjenek. Ami pedig a közegészséghi tekinteteket illeti, kétségtelen, hogy a lakosság nagobb térségben való megoszlása javítja az egészségügyi viszonyokat; a szabad levegő, a jó víz sokkal csekélyebb mértékre szállítja le a járványos betegségek pusztító hatásait.

A dohánygyár pár nap múlva megkezdődik a működését; száz meg száz idegen munkás család fog nálunk megtelepedni; ha az egészségügyi viszonyainkon nem akarunk érzékeny csorbát ejteni, különben is gondoskodnunk kell ily formán a munkás lakások építéséről.

Napi hírek.

— **Nemes Kálmán ügyvéd és a debreczeni róm. kath. elemi iskolák gondnoka** a debreczeni kath. algimnáziummal, Kardhordó Ambrus nevére 100 forintos alapítványt tett oly czéllal, hogy az összeg kamataiból a tanintézet szegénysorsú, jómagaviseletű és szorgalmas növendékei tankönyvekkel látassanak el. A vallás- és közoktatásügyi miniszter a nevezett ügyvédek, említett alapítványért köszönetét fejezte ki, melyet a hivatalos lap csütörtöki száma közöl.

— **Égéségstani előadások a kollégiumban.** Dr. Zelizy Dániel Hajduvármegyei tiszteletbeli tiszti főorvosa s az égéségstani tanára nyilvános előadásokat fog tartani az égéségstani körökhöz a debreczeni elemi iskolai tanitók részére. Az előadások cyculusa ma délután 5—6 óra között veszi kezdetét a főiskola VI. sz. akadémiá termében (keleti kapu felmenve I. emelet). A többi előadás is hetenként szombaton d. u. 5—6 óra között tartatik.

— **Dohány beváltás a debreczeni földeken.** A Nagyméltóságú m. kir. belügyminiszternek 72,621 számu rendelet értelmében Debreczen szab. kir. város területén az 1887 évben a kincstár részére engedély mellett termett dohányok beváltására kiküldött bizottságok működésüket folyó 1887 évi december hó 5-én kezdi meg, mely tart bezárólag 1888 évi február hó 8-ik napjáig. Debreczen, 1887 novemb. 24. Debreczen szab. kir. város rendőr-főkapitánysága.

— **Nagy vadászat gróf Zichy Ferencznél.** gr. Zichy Ferencznek díszégi birodalmán tegnap nagy hajtvadászat rendeztetett, — melyre Nagyvárad és Biharmegye legtekintélyesebbjei hivatalosak. A vadászati különösen 5 nagy farkas, róka és nyulak ellen volt intézve. A vadászatra — melyet a barátság és a vendég szerető gróf házában gazdag lakoma követett — városunkból a következők hivatalosak: Beöthy Andor alispán Szunyogh Albert, Péter, Zoltán, Lóránd és Des Szaboles, Des Escherolles, Kruspér Károly és Sándor, Rádl Ödön, Jelenics István, Radnay Farkas püspöki, Körffly Lajos főispáni titkár, Körffly Károly, Bige Gyula, Kiss Elek, központi főszolgabíró, Miskolezy Ferencz, Miskolezy Barna, Czajlik István és Kálmán. A vadászatra a fentebbi felsoroltak nagobb részén kívül a megye tekintélyesebb fölbirtokosai is meg vannak hívva.

— **A főnyeremény.** A Basiliika-sorsjegyek ma megejtett sorsolása alkalmával a százezer forintos főnyeremény egy Budapest lakó, szerény viszonyok között élő asszonyra esett.

— **A 3 sarvuz özfaj** a mely Pájer ur kirakatában hosszabb ideig látható volt és a budapesti lapok által is fellemlített mint halljuk Bácsban lett kitörve meglehetősen magos összegért; de ez valószínűleg csak is azért történt mert az illető öz tulajdonosának bizonyára nem volt tudomása arról, hogy itt Debreczenben is vannak, a kik az állatok kiömésében leg alább is épp oly ügyesek mint a bécsiak, és ezt a munkát sokkal olcsóbban végzik. Azoknak a kik e tekintetben még tájékozva nincsenek, fellemlíthetjük, hogy itt Debreczenben Dézsy Lajos helybeli fodrász ur kezéből kérlelnék ki a legtermészetesebb hibéből kitörött állatot, igen ügyes a kiömésben Kovács János helybeli collegiumi tanár ur is — de a mint mondják csak is a kollégium muzeuma részére. S végre — ámbár csak tanuló

számba megy — de elég ügyesen töm mardarokat Vedródi Gusztáv gymnásiumbeli tanuló.

— **Hirdetmény.** A magyar hir. államvasutak igazgatóságának érteitése folytán ezennel közhírre tétetik miszerint a vasutüzletszabályzat 57 és 60 szakaszában foglalt határozmányok alapján a vasuti kocsioknak díjszababásilag 12 órában megállapított rako sási határideje f. é. december hó 1 cő napjától kezdve továbbé intézkedésig 6 nappali órára szállítottat le. Ennek fogva mindazon árak melyek be-vagy kirakása a felek által teljesítendő, ezen határidő alatt lesznek be, illetve kirakandók. — Debreczen 1886 decz. 1. — A kereskedelmi és iparkamara.

— **Dalesztely.** A kereskedői ifjak önképző egyesületének „dalköre” a „Korona” szállodában, Magyarai testvérek zenekara közreműködése mellett folyó hó 8-án csütörtökön tartja első nyilvános dalesztélyét, melyre a dal kedvelő n. é. közönség tisztelettel meghívott. — Kezdeté 8 1/2 óráig beléptidj 40 kr. Segélyező tagok szabadjegyeiket használhatják. — Az elnökség.

— **Nagyverdi gőzfürdő.** Vilmos Lajos nagyverdi fürdő- és mulatóhelyiségek derék bérloje, aki most egyedül vezeti az üzletet tudatja a közönséggel, hogy a gőzfürdő, Hétfő, Kedd és Szerdán, kazán tisztítás miatt záva marad.

— **A debreczeni nyilvános telefon hálózat** előfizetőinek botárendes névsora a következő: 1. Dr. Balkányi Miklós. 2. Bechert Manó. 3. Berger Henrik, iroda. 4. Berger Henrik nyári lakás. 5. Bika szálloda. 6. Casinó. 7. „Debreczen” szerkesztősége. 8. „Debreczeni Ellenőr” szerkesztősége. 9. Első magyar általános biztosító társaság. 10. Eperkerti farraktár, 11. István gőzmalom. 12. Hatvan utcai közüti vasut külső indóháza. 13. Hatvan utcai közüti vasut, városi iroda. 14. Hungária kávéház. 15. Ipar és kereskedelmi bank. 16. Ipargyesületi takaré- és hitelintézet. 17. Kölesönös segélyző egylet mint szövetséget. 17. Magyar francia biztosító társaság, 19. Mendelovits Lajos. 20. Nagyverdi (fő erdész lak) 22. Németh Gyula telefon művezető és lakatos műhely. 24. Kegyelet temetkezési intézet. 24. Korosyvárosi egyleti csarnok a Nagyverdon. 25. Korona szálloda. 26. Központi kávéház. 27. Közkerház (városi). 28. Kunecz József és Tsa. cég. 29. Legányi Gyula orvos. — 30. Ormódi Lajos nyári lakás. 31. Osztrák magyar bank. 32. Pavillon lakatany (katonai kiegészítő) 33. Dr Popper Alajos orvos. 34. Rendőr főkapitányság. 35. Rendőr főkapitány magán lakása. 36. Rendőralkapitányság I. ker. 37. Rendőralkapitányság III. kerület 38. Riekl József Zelmos cég üzlete. 39. Dr. Scheer Benő ügyvéd. 50. Schönfeld Filöp gyára. 41. Schönfeld Filöp nyári lakása. 42. Stern József és Társa cég. 43. Tafter Ignác. — 44. Termény és áru közraktár. 45. Dr. Tihanyi Sámuel orvos. 46. Tüzelőszáki lakatany. 47. Weisz Mózes és fia cég, 48. Weisz Sándor divat áru üzlete. 49. Vasuti indóház (rendőrség) 50. Városháza (elnökség). 51. Városi főszámvévi hivatal. 52. Vásártér (baromvásár) 53. Vilmos Lajos vendéglője.

— **Sarasate Pablo hegedűművész hangversenye** Budapestén tegnap este tartatott meg a fővárosi vígadó termében. A spanyol hegedűkirály ezen zeneestélyét is mint mindenkor, most is a legnagyobb siker koronázta, és veséig ható bravour-játékával külsőnösen a hölgyközönséget ragadta el. Hogy pedig a férfiak figyelmét is fokozza, Marx Bertha párizsi zongora művészöl által tölteti be a hangverseny többi számaikat, aki mint pianistánek föltette érdekes jelenség. — Sarasate debreczeni fellépése 20 ikánál előbb, valószínűleg f. hó 17-én lesz az „Arany Bika” dísztermében s örvendetes tényként említhetjük fel, hogy városunkban nagy érdeklődéssel néznek elebe ez élvezetes művészi estnek, mivel ifj. Csáthy Károly könyvkereskedésében az előjegyzések sorényen folynak.

— **Báli és táncvígalmi meghívók, táncrendek, belépti jegyek a legdíszesebb kiállításban, ugyszintén névjegyek, úrái és alkalmi üdvözletek a legjutányosabb árak mellett készíttetne:** a „Debreczeni Ellenőr” könyvnyomdájában, Debreczenben, Széchenyi-utca Simon-ház. Vidéki megrendelések leggyorsabban eszközöl-tetnek.

— **A debreczeni dohánygyárban** — mint tervezve van — f. hó közepé táján kezdik meg a pipadohánygyártást. A munkások egy része egyelőre más dohánygyárból küldeték ide, kik már jártasok a gyártásban és képesek az új munkánöket betanítani.

— **A Teremtés Oratoriumából** már szorgalmasan folynak az öszgyakorlatok. E nagy zene estélyre nézve, melyben a zenede jubilál, előre annyit már most megemlíthetünk, hogy Haydn e remek alkotásából a magán részeket Zivuska Ferencz és Ritter Istvánné őrhol-gyek fogják énekelni. A műsor egyik érdekes számát fogja képezni Chopin zongorabang, versenye, melynek előszámat Berger Ilka k. a. fogja előadni zenekar kíséret mellett.

— **Számonkérő szék** tartatott ma a vármegye házában gr. Dégenfeld József főispán által.

— **A kik nem respektálják a törvényt.** A Haláp erdőségnek tilalom alatt lévő vágástereire több helybeli poigár az erdőörök ismét tiltakozása ellenére is behajrtatta szarvasmarhát; a városi hatóság ezért kénytelen volt karhatalmat küldeni a Halápra s a mezőrendőrség Farkas Albert cseldbiztos veze-

tése alatt már három nap óta ott tanyázik. Figyelmébe ajánljuk az illető polgároknak, hogy az erdei kihágási törvények igen szigorlakolnak.

— **Halálozás.** A debreczeni ügyvédi kar egyik régi, tekintélyes tagja hunyt el tegnap Udvarhelyi Károly személyében. A szomorú halálesetről a gyászoló család következő je-lentést adta ki: Mely fájdalomtól megötört szívvel tudatjuk szeretett ferjem, illetőleg édes apánk néhai **UDVARHELYI KÁROLY** ügyvédek, hosszas, de különösen pedig egy hónap sulyos szenvedés után, életének 68-ik évében, folyó December hó 2-kán déli 12 órákor történt gyászos elhunytát. A meg-boldogultnak földi részei folyó hó 4-dik nap-ján délután 2 órákor fognak, előbb a nagy-hatvanutcai 1558 dik számú háznál, majd az ev. ref. nagytemplomban tartandó rövid szer-tartás után, a Czeglédutcai sirkertben örök nyugalomra tetetni. Mely végítzettségre az elhunytak rokonait, karsáit, barátait és a nagy közönséget bátoros szívvel meghívjuk. — Kelt Debreczenben, 1887. December 2. Özv. Udvarhelyi Károlyné, szül. Sáska Mária gyermekei: Udvarhelyi Teréz, férjével Buj-dosó Lajossal; Udvarhelyi Erzsébet; férjével Kovács Józseffel; Dr. Udvarhely Károly és Udvarhelyi Géza, Béke poiraira!

— **A czepléd utczai ref. templom negye-dik harangját szerdán délután vizsgálta fölül, hogy ószshangot ad-e a másik haranggal, egy szak bizottság, mely Márton Lajos, Márton Imre és Sz. Nagy Károly urakból alakult.**

— **2 gymnasiumi osztályt** vagy edült végzett tanuló felvétetik; hol? megmondja lapunk kiadóhivatala.

— **Egy debreczeni tanító találmánya.** Tóth Lajos ispotályi veterán tanító egy új szerkezetü térkép tartályt talált fel, mely holnap fog bemutatni a helybeli egyházta-nácsnak. — Az új eszköz már több paedagogiai szaklapban volt ismertette.

— **Választások a megyében.** Erös hul lámokat kezdenek verni mar Hajdu megyében az e hónapban megejtendő községi képviselő elöljáró választási mozgalmak. A b. új városi járás legtöbb községre nézve már megállapított a választási sorrend. — E szerint a képviselő testületek Sámsonban, decz. 6-án, Téglason 12-én, M. Pércsen 9-dikén B. Újvárosban 16-án, Csegén 19-én, Egyeken 22-én választatnak újra; az elöljárók megvá-lasztása pedig mindenütt a képviselő testü-let megalakítási határ idejét követő napon fog megejtetni. Vámos-Pércse és Jósásra nézve még nincsen kitűzve a határnap.

— **Hirsch báró nagy alapítványa** Rövid idővel elélt hira ment, hogy Hirsch báró, a vasutkirály, 100 millió francos nemzetközi alapítványt tett szegénysorsú zsidók számára Ezt a hirt akkor a báró titkára megezőfolta. Most e nagyserüi alapítvány hira ismét fej-mező nemileg más alakban. A Times párisi levelezője ugyanis újabb hirt közöl. E szerint Hirsch báró, mintegy három hónappal ezelőtt, épp akkor, midőn a czar Kopenhá-gába utazóban volt, levelet intézett a cárhoz melyben két millió font sterlingt ajánlott fel az Oroszországban alapítandó elemi iskolák javára és 40,000 fontot külön, a czar által tetszés szerint teendő jótékony alapítvá-nyokra. A czar a levélre sajátkezüleg azt írta volt, hogy a belügymin szóbeli jelentést tegyen, midőn hazatér. A czar sókág ott maradt Kopenhágában s az ügy ez alatt nyugodt. Némelyek attól tartottak, hogy az ügy-nek ily hosszú elhalasztása alatt B. Hirsch eláll szándékától, de az aggodalom alaptalan-nak bizonyult. A mint a czar visszaérkezett Pétervárra, meghallgatta a miniszter előter-jesztését és aláírta az alapítványok elfogadá-sát. A két millió font az angol banknál van befizetve, s b. Rothschild s b. Worms. (ki-ket elhalhalózuksu esetén mások fognak helyettesíteni) vannak megbízva az alapítvány kezelésével, illetőleg a kamatok felvételével.

— **A déli kamat mintegy százezer font sterling** lesz s ezzel lehetővé tétetik mintegy ezer elemi iskola megnyitása és 50 ezer gyermek taníttatása, s ha még senki sem tett életében ily egyszerű alapítványt. Hiseh bárót — folyt-tatja a Times — sokszor megtámadták, sok-szor vádolták hogy ő vagyonát a törökök tudatlanságának felhasználásával szerezte és értéketlen vasutakat épített. Azt hiszem hogy van más óriási vagyoni is mely eredetére nézve nem tarthat nagyobb tiszteletre számot, de nem ismerek millióst, ki nemesebb módon egyenlített volna ki vagyona eredeté-nek megközelíthetőségét.

S z i n h á z.

A Foltényiné Sz. Amália jubileuma.

A Foltényiné asszony 50 éves jubileuma Decz. 1-én, tegnapelőtt este olyan ovatiók mellett folyt le, melyek teljesen méltók volt ah hoz a hosszú pályához, melyet a jubilas szakadatlan dicsőség közt futott meg attól as estétől kezdve, midőn mint hét éves kis leány a Csörgő posta szerepében először a világot jelentő deszkákra lépett egész addig, midőn előbb drámai anyákat, majd társal-gási és kedélyes anyákat játszott művészie-sen és annyi szeretetre méltósággal. A szeretetnek, tisztületnek és elismerés-nek tüze, mely neki ötven év küzdelmei, munkája között mindig melegített, a pálya

végén hatalmas fénye végig jgitja jövőjét hosszú legyen, ujjabb koriak, versenyezze ne mes, érdemes temploma és ki eljött még vilájon attól, az ígékelt, ki ség előtt, hog-nak, mely öt-zölte valahány pihenésre tért a szó valódi é-dékekkel és ki még szorosabl szonyt, a tiszt mely ő közte, és az ajándék sen szoros vol-t. A közön érdeküldöst adás, a jubileu nagyban emel-a nemzeti s fellépte is! Hosszu s si közönséget este. A zedő. Az emeletek roskadoztak volt, páholység; még a z

A koszor-gyobb részét a „Fenn az er-ték első felvon-művészőnek.

A szüntar-ünnepei díszbe-padon s ekkor lahy Gyu Oriási, percel pillanatban, m György főr szép beszéd ki-sulat ezüst ko-nácskan:

— **Ünnepelt** Hosszu 50 évi állás ma elértti a pihenésre, a S mi, közönség lánk emnyedti soká gyönyörű szorongó szívve s mert nem sz-elé ideztünk m-előttünk, mielő-Közdelmeid és Műgyszer ki-itt átétél; mé-azt a lapot a-méből, melyen-irva, mielőtt y-pihenni. Te rás-De nem!

a nemzeti ébre-uja ébredt sza-jáig; a koppan-villanylápáig. Osülettel; ki-gyermekekort a pályára elkeze-a gyermek itju-szedni jár a ták idején; ki-fejlett hajador-ságáról, az an-met, egy kötele-hol vigasz gy-draa magyar-hatja; engedje-radt vagyok.

Eredj hát-veve már babé-Eredj pil-kiket szeretél-között legutolsó-elméltárggyal-melyet irántad.

Eredj pih-órádiban vissza-gére felláglol t-nem alvó vágy-tone, s újra vá-vihar diadalmas-nyugalmas ott-templom aytáján-vaadal: fiaim, meg ajakkal m-akkor örömitas-hozott!

Addig is, tessen az Isten-Éljen!

Foltényiné elfogódot, reszk-közönség eleme-kisérő beszédre. — Tiszte-Nekem a met és szeranes-volna; ni csako-a rokon lelkek f-Hálával fogadot-Verő Gyö-állott elő egy-melynek széles-fölírás volt ok-Amália 50 év debreczeni közö

ap óta ott tanyázik...
illető polgároknak,
örvények igen szigo-
tat, igen érzékenyen
reczeni ügyvédi kar
gja hunyt el tegnap
lyében. A szomorú
alád következő je-
ajdalomtól megtört
térjem, illetőleg
RHELYI KÁROLY
különösebben pedig
és után, életének
mber hó 2-kán déli
elhunyta. A meg-
folyó hó 4-dik nap-
ak, előbb a nagy-
nu háznál, majd az
artandó rövid szer-
ai sírkertben örök
végtisztségre az
ársait, barátait és a
szívvel meghívjuk.
87. Deczember 2.
szül. Sáska Mária
eréz, férjével Buj-
Erzsébet, férjével
varhely Károly és
raira!
ef. templom negye-
tán vizsgáta fölül,
ásik hárommal, egy
on Lajos, Márton
urakból alakult.
ályt vagy reált vég-
megmondja lapunk
tanító találánya.
tanító egy új
alált fel, melyet
helybeli egyháza-
már több paed-
rtette.
yében. Erős hul-
r Hajdumegyében
községi képviselő
galmak. A b. u.
előjárók megvá-
képviselel testü-
ét követő napon
esre és Józsa-
határnap.
apítványa Rövid
y Hirsch báró,
neos nemzetközi
a zsidók számára
ára megozálta.
hire ismét fei-
A Times párisi
közül. E sze-
három hónappal
czár Koppenhá-
ntézt az cárhoz
ringet ajánlott
adó ellem-
külön, a czár ál-
kony alapítvá-
játkezüleg azt
szóbeli jelentést
zár sokáig ott
ez alatt nyug-
k, hogy az ügy-
lalt b. Hirsch
halom alaptalan-
visszaérkezett
niszter előter-
ányok elfogadá-
ol banknál van
Worms. (ki-
ok fognak he-
ez alapítvány
ok fölvételével.
er font sterling
mintegy ezer
ezer gyermek
em tett életében
h bárót — foly-
támadták, sok-
át a törökök
al szerezte és
zt hiszem hogy
nely eredetere
zteletre számot,
nemesebb mó-
gyona eredeté-
Z.
Amália

végén hatalmas lángba tört elő, melynek fénye végig ragyog az ő múltján, és bevillanítja jövőjét is, melyet óhajunk, hogy még hosszú legyen. Pályatársai: a régi és az újabb korok, a nagy közönség nem kevésbé, versenyezve mutatták ki a régi gárda e nemes, érdemes tagja, — a nyelv és műveltség temploma e tiszta papnője iránti tiszteletüket, ki eljött még egyszer a színpadra, hogy megváltjon attól, melyen felszáradon hirdete ajka az ígéret, ki megjelent még egyszer a közönség előtt, hogy Isten hozád ot mondjon annak, mely őt mindannyiszor örömmel üdvözölte valahányszor látni látta. Mielőtt pihenésre tért volna pályatársai és közönség a szó valódi értelmében elhelmozták őt ajánlékokkal és különféle emléktárgyakkal, mintha még szorosabba akarták volna azt a jó viszonyt, a tisztelet és szeretet viszonyát fűzni, mely ő közte, a jó kedves Foltényiné mama és az ajándékozók között eddig is olyan erősen szoros volt.

A közönség óriási, ritkán tapasztalható érdeklődést tanúsított a csütörtök esti előadás, a jubileum iránt, melynek vonzerejét nagyban emelte a jubilans régi barátjának a nemzeti színház nagy művésznőjének fellépte is!

Hosszu idő óta nem láttunk olyan óriási közönséget a színdadon, mint csütörtökön este. A nézőtér minden helye zsúfolva volt. Az emelet: zártzárkék és karzat csak ugyraskadoztak az embertől, ember-ember háttan volt, páholyokban és földszinten előkelő közönség; és a zenekar helye is ki adva.

A koszorukat és emléktárgyak legnagyobb részét nyílt színen a közönség előtt a „Fenn az ernyő, nincsen kas” című vigjáték első felvonása után adták át az ünnepelt művésznőnek.

A színtársulat tagjai, férfiak és nők, ünnepei díszben felállottak a színpadon s ekkor Valentin Lajos és Zilahy Gyula a jubilans elővezették. Óriási, percekig tartó tapsvihart tört ki e pillanatban, melynek lecsillapultával Verő György förendező lépett elő s a következő szép beszéd kíséretében átnyújtotta a színtársulat ezüst koszoruját, bordó bársony párnáskán:

Ünnepelt művésznő, kedves Pályatársunk! Hosszu 50 évnek nehéz küzdelmei után itt állsz ma előttünk, hogy bejelentd igényeidet a pihenésre, a jól megérdemelt nyugalomra. S mi, közönség és pályatársaid, kik tannai valánk emyedetlen munkásságodnak, s kik oly soká gyönyörködtünk művészi alkotásaiban: szorongó szívvel halljuk óhajod nyilatátását, s mert nem szivesen bocsátunk el: magunk elé idéztünk még egyszer, hogy vizsgátd tégy előttünk, mielőtt végképp lelépnél e helyről, küzdelmeid és dicsőséged régi színteréről. Még egyszer kívánjuk látni az 50 évet, mit itt átéltd; még egyszer el akarjuk olvasni azt a lapot a nemzeti újjászületés történelméből, melyen a Te munkásságod vagyon megírva, mielőtt végképp azt mondanók: eredj pihenni. Te rászolgáltál a nyugalomra:

De nem! Elég e szó: 50 év! Ötven év a nemzeti ébredés hajnalától a letiprott és újra ébredt szabadság melegt ársztó napjáig; a koppantós fagygyertyától az izzó villanylámpáig. Ki ezt az időt átküzdötte becsülettel; ki — mint Te — megtagadva gyermekkorát már 7 éves korában lépett e pályára elkezdni az emésztő harcot, mint a gyermek itjú, ki az ellenség kilőtt golyóit szedni jár a hős apa nyomán honmentő csaták idején; ki — mint te — lemondott a fejlett hajadon szerelméről, a hitves boldogságáról, az anya örömeitől s csak egy örömet, egy kötelességet ismerve, hol lelkesítőleg hol vigasz gyanánt papolta a honfentartó drága magyar nyelvet: az bátran elmondhatja: engedjete pihenni, gyermekeim, fáradt vagyok.

Eredj hát pihenni, vonulj nyugalomba: vetve már babérágyad!

Eredj pihenni, eredj emlékezni azokra, kiket szerettél s kik Téged szerettek s ezek között legutolsó pályatársaidra, kik e szerény emléktárggyal akarják jelezni a tiszteletet, melyet irántad mindenha éreztek!

Eredj pihenni! S ha majdan csendes óráidban vissza emlékezve a multak dicsőségére fellángol újra a név s elfog a soha ki nem alvó vágy, a teremtés halhatatlan ősz tőne, s újra vágyasz játszani s hallani a tapsvihar diadalmos zugását: akkor hagytd ott nyugalmas otthonod, jer ide, kopogtass e templom ajtaján s kiáltd felénk ihlett szavaddal: fiam, még élek! S mi kik ma remegő ajakkal mondjuk Utánad: Isten veled! akkor örömitasan fogjuk eléd kiáltani; Isten hozott!

Add is, és azontul is még sokáig élteszen az Isten boldogan, nagyon boldogan, Éljen!

Foltényiné asszony a meghatottságtól elfogódott, reszkető hangon röviden válaszolt a közönség elementáris erővel zúgó éljenzésétől kíséző beszédre ilyenképen:

„Tisztelt pályatársaim!

Nekem a sors nem adta meg azon örömet és szerenését, hogy veletek működhettem volna; mi csaknem ismeretlenek vagyunk, de a rokon lelkek fölismerik és megértik egymást. Hálával fogadom jószágotokat!”

Verő György után Vedress Gyula állott elő egy hatalmas babér koszorúval, — melynek széles veres atlasz szalagján eme fölírás volt olvasható: „Foltényiné Szabó Amália 50 éves jubileuma ünnepélyére a debreczeni közönség.”

Zilahy Gyula egy babér és borostyán levelekkel font koszorút adott át, sárgakék (a város színei) szalagjain: „Foltényinének a debreczeni színház egyet” felirással. Eme szavak kíséretében: „Szeretett művésznő! Fogadd a debreczeni színház egyet tagjaitól, szeretetük és nagyrabecsülésük jeléül e koszorút, melynek minden levele dicsőségedtől ragyog!”

Molnár László egy vörös szalagos színtén babérkoszorút nyújtott át, melyet hasonlóképp a debreczeni tisztelők adtak, s e koszorúhoz 50 firttal terhelt levél is volt csatolva, melyet mint halljuk Kapóczy és Hoffmann kisasszonyok gyűjtöttek.

Mándokyi Béla, mint a jubilánsnak legrégebb pályatársa és barátja a maga és neje nevében két szalagos babérkoszorúval tisztelte meg Foltényiné asszonyt, ki a Mándoky Béla szavaira így válaszolt:

„Kedves pályatárs!

Felejthetetlen kedves emléke vagy te azon elmúlt szép arany időnek, melyben nemes Debreczen városa által megörökített Muzsák templomában, e helyen itt a n. é. lelkes műpártoló közönség szeretetében egyaránt részesültünk; e koszoru egyik legkedvesebb emléke maradt előttem e bucsu perceknek.”

Még egy koszoru jött, lilaszín szalaggal babérlevelekkel, ezt az opera színház tagjai Foltényinének egykori pályatársai Dalnoki Béni és neje küldötték s Szántó Lajos nyújtotta át.

Ajtainé Sz. Pepi urnó, egykor hasonlóképp pályatárs, ki ezuttal közre is működött a jubileum előadásán a „Fenn az ernyő nincsen kas” Borsosné szerepében, — Dobó Sándor átal egy győzelmi virág koscsit adatott át a jubilans művésznőnek. E virág koscsit Ajtainé asszony leánya K. Papp Ilona k. a. készítette.

Bónis Lajos pedig Szirmayné Mészáros Jusztina asszonynak ajándékát, egy havasi virágokból kötött remek virág párnát, nyújtotta át.

Az utolsó emléktárgyat átadó Halmai Imre volt, ki az igazgatóság emlékével kedveskedett a művésznőnek, egy csinos ezüst serleget nyújtván át neki: Valentin Lajos, Molnár László, Halmai Imre, Rónaszéki Gusztáv és Mándoki Béla felirattal. Végül a jubilans régi benső barátja Prielle Kornélia üdvözölte Foltényinét, a baráti szeretet kevés, de meleg és őszinte szavával, melyre az ünneplőn körülbelől ezeket válaszolta:

„Tisztelt művésznő, szeretett barátném! Az elmúlt szép idők emlékezete, mit előmbemvarázsoltál, felbontthatatlan, barátságunk és ezen megjelenésed emléke örökké élni fog lelkemben s szívem hálával fogadja e nem várt kitüntetést!

E koszorukon, virágtárgyakon és ezüst ajándékokon kívül kapott emlék tárgyak között van a Zilahy Gyula által szerkesztett és kiadott „Emlék lapok” egy diszplánja, melyet Dávidházy Kálmán igen díszes, izléses kötéssel látott el. Ez emléklap tartalmazza egyszerűsmond a színtársulat tagjainak sajátkezű név aláírásait s ehhez volt csatolva a csütörtöki színlapnak egy diszplánja is.

Ezen, megható, a közönség gyakori éljanzésétől megszakgatott ünneplés jelenetnán tovább folyt a „Fenn az ernyő nincsen kas” kedves, mulattató vigjátékunk előadása, melyben az ünneplő Donátinét, régi jó szerepeinek egyikét személyesítette. Ezuttal tarfőzkodunk bírálatról, sőt az egyes szereplők játékaik külön méltatásáról is. A szereplők, kik közt volt Ajtainé Szepe Pepi asszony is, a Foltényiné iránti szívességéből, mindannyian kedvvel és pompásan játszottak. Az ünnepi hangulat rajtuk is meglátszott és ők is sok tapsot arattak, főként Zilahy, ki Rejtői szerepét alakította kiváló bravourral.

Felvonás közben a színtársulat két énekes primaonója Margó Czélia k. a. és Halmai né asszony énekeltek. Margó k. a. a „Komédiás hercegnő” operettből énekelte el a gyönyörű „Tik tak” dalt, mely az ő bübájos ajakáról még szebben hangzik. Kapott is érte a földszíntől és páholytól olyan tapsot, minőt ritkán lehet e helyekről hallani. Halmainé asszony a II és III. felvonás között az ő gazdag hang anyagjával pedig néhány magyar népdalt énekelte el a közönség nem kisebb tetszés nyilatátása között. A műsor utolsó száma a „Pacsirta” vigjáték előadása volt, mely könnyedén, gürdülékenyen ment, a mint ezt várnai is lehetett. Az előadás központja természetesen Prielle Kornélia asszony volt, kit játékaik elegantiájáért a színezés finomságáért valóban bámulunk lehet. A Prielle Kornélia asszony művészetét ma és hetfőn ismét alkalma nyílik élvezni a debreczeni közönségnek.

A jubiláns művésznőnek távollakó ismerősei és tisztelői és volt pályatársai közül a számosan megemlékeztek ő róla ötves jubileuma alkalmával s üdvözlőket részint távirattal, részint levélben küldötték el.

Távíratilag üdvözölték Foltényiné asszonyt:

Aradról Krecsányi Ignác és neje. Szegedről: Orley Flóra. Tökés Emilia, Pálffy György, Egri Kálmán és Aradi Gerő igazgató. Továbbá: Szathmáryné (Nemzeti színház művésznője), Teley pár (nemzeti színházról) Dalnoki pár (az operaház tagjai), Kis Béláné (Rónai Mari), Hunyady Margit (Aradról are képpel) N. Bölönyi József (a kolozsvári szin-

ház intendánsa), Komáromy Alajos (a nemzeti színház nyugdíjazott tagja), Wallfensgrünni Stadler Károlyné (Kolozsvárról) Sándor Ignác (nemzeti színház) Szentkúty Mihály (Honvéd főhadnagy, volt színész), Lang Boldizsárné szül: Prielle Emilia; B. Splényi Ödön és neje; Lázár Kálmán (Boros Jenőről) Pálffy György Hadadról, (gazdatiszt, az az 1884-dik évi működéző gazdaszok társulatának tagja, a Falu rosszában Gőndör Sándor társzván.) Azonkívül Somló Sándor és neje.

A levélben küldött üdvözlések közül szőserint közöljük azt a levelet, melyet Splényiné Blaha Luiza, Zvva Lajos, Vidorné Kaesó Karola, Vidor Pál, Szathmáry Árpád, és Lukács Sándor küldöttek az ünnepelthez. A levél így hangzik:

„Ünnepelt Pályatárs!

Midőn ötven éves jubileumának napját a mindenfélő nyilvánuló tisztelet és szeretet sugara befényesíti, mi, — kik ugyancsak a legnagyobb tisztelet — és szeretetünknek személyes tolmácsolói nem lehetünk: magunk helyett arczképeinket küldjük; kérve Istent, a jók és szerények örök pártfogóját: tartsa meg sokáig a földi élet boldog örömeinek!

Budapest. 1887, Nov 30-án.

Az aláírások.

Bölönyi József, a kolozsvári nemzeti színház intendánsa is csinos, meglehangu levélben menti ki távolmaradását az ünnepélyről s aztán többek között ezeket írja:

„Örömmel üdvözölöm azért a deczember elsei szép napot; egyet értek és érzek az ünnepelőkkel, s szívem mélyéből kívánom, hogy adja az ég urala megérni azt, hogy azon évek is, melyeket nyugalomban, — kedves szeretett férje körében szerény tüzhely körül visszavonultan eltölteni fog, oly boldogok és kedvesek legyenek, mint azon szép napok voltak, a melyeket e rögös pályán szépeknek nevezhetek és ezek az emberi élet véghatáráig nyuljanak.”

Az intendáns ur levele végén arra is kéri a művésznőt, hogy ezen jubileumát a jövő nyáron Nagyváradon is tartsa meg, mivel ezen a színpadon eltöltött ötven évből Nagyváradra is jelentékeny rész esik.

Üdvözlő leveleket küldöttek továbbá: Komáromy Alajos Kolozsvárról, a régi bajtárs; Langné Prielle Emilia, Cornéliának nővére és Fries Józsefné.

Igy folyt le a Foltényiné asszony ötven éves jubileuma, így vonul ő nyugalomba annyira dicsőség aratás után, utóljára is a közönségnek és pályatársainak zajos, lelkesült dicsőítése között.

Haday Sándor, színházunk jeles tagja a kolozsvári nemzeti színház intendánsától Bölönyi Józseftől meghívást kapott vendégszerelésre, miért is folyó hó 14-én Kolozsvárra utazik, hogy ott a „Rip-Rip” ezüsműrepében és a „Felfő Klári” Fátoly Gerelyjében bemutassa magát. Meg vagyunk győződve, hogy színházunk e tehetséges tagjának vendégszerelése kiváló sikerrel fog járnai, amennyiben e két szerep Haday legjobb alakításai közé tartozik s alkalma lesz nemcsak pompásan fejlődött hangja, hanem megkapó drámai játéka által is kitűnni.

Kwizda Ferencz János
oszir. cs. k. és román királyi udvari szállító és kőgyógyász Korneuburgban.
Kívánatára ezennel bizonyítom, hogy alatszereli, különösen cs. k. eng. mosdóveze lovak számára, mely sok biztonságát alkalmaszható és melyről meggyőződést szerzettünk, igen jólvannak elkészítve, biztosan hatnak és ezért igen ajánlható.

Tisztelettel
Ramsdorfer
főherceg Ferdinándde Este ő cs. kir. fensége lovásza.
Ems, 1886. Január 24.
Kapható, lapunk 24. számában található „Kwizda mosdóveze” című hirdetésben jelzett helyeken.

Legujabb.
A „Debreczeni Elleaör” eredeti távirata.
PÁRIS, deczember 3-án. A fegnep délutáni kamaraulésen a miniszterelnök felolvasta Grévy üzenetét amely a következő: Grévy kijelenti, hogy a mig csak utjában gürdített akadályokkal kellett megküzdenie, megmaradt állásában, de a kamara sensatiós csütörki határozata egyértelmű azon felhívással, hogy mondjon le. Joga volna, — úgy mond — állásában megmardni, azonban, hogy a jelenlegi viszonyok közt kikerülje a konfliktus, eszélyessége, hazafisága tanácsolják viszálpését. Ezért a felelősséget azokra hárítja, akik azt elvállalják. Az üzenet végpasszusza így szól: Midőn a politikai életet elhagyom, kívánom, hogy a közársaságot ne érje csapás, melyet én reám intéztek és győzelemesen kikerüljön a

veszélyekből, melyekbe sodorják. Lemon-
dásomat ezennel leteszem a t. ház asz-
táira.

Az üzenet felolvasása után az ül-
sek k e d d i g napoltattak el. Az elnök-
választó kongresszus ma délutáni két órára
hivatott össze Versaillesba. Teg-
nap este ismét voltak tüntetések.

DEBRECZENI SZÍNHÁZ
Holnap, vasárnap, 1887. deczember 4-én:
Acsikós.
Eredeti népszínmű. Irta: Szigligeti Ede.
Felelős szerkesztő és kiadó laptulajdonos
Vértesi Arnold.
Főmunkatárs: Karczag Vilmos.

Schwarzseidene Faltre Française,
Surah Satin merveilleux, Satin Luxor,
Atlasse, Damaste, Ripse und Taffete
fl. 110 per Meter bis fl. 8.85 (in ca.
120 versch. Qual.) versendet in einzelnen
Roben und Stücken zollfrei ins Haus das
Seidenfabrik-Depot G. Henneberg (k. und
k. Hoflieferant), Zürich. Muster umgehend.
Briefe kosten 10 kr. Porto.

legisztább
gyapjuból készült, erős avatásu
és színtartó
„BRASSÓI”
posztó és gyapjuszövetek
DEBRECZENBEN
valódi minőségben
csakis
BIEDERMANN E és FIA
posztókereskedőknél
kaphatók, hol egyszersmint a raktáron
levő Brünni és Reichenbergi szövetek
tetemesen leszállított árak mellett adat-
nak el.

LEGUJABB
őszi és téli
női ruhakelméket
dus választékban ajánl
Kunz József és Társa
C Z É G.
Hirdetés.
A debreczeni gazdasági és kertészeti
áruháznak részvénytársaságnál egy havi
15 firt fizetéssel díjazott elarusító fel-
vétele az igazgatóság által elhatározat-
ván, felhivatnak mindazok kik ezen 50
firt biztosíték letételével összekötött állást
elnyerni óhajják, hogy ide vonakozó
folyamodványukat, élekoruk feltüntetése-
mellett és 50 firt biztosíték összeggel
látva, Csanak József vezérigazgató
urhoz folyó 1887 évi deczember hó 10 ik
napjának délutáni 6 óráig adják be.
Az igazgatóság megbízásából:
Sepsy Dezső
ig. jegyző.

